

วารสาร บริหารการศึกษาบัวบัณฑิต

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – มีนาคม 2562

Vol. 19 No.1 January - March 2019

BUABANDIT JOURNAL OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION (BUAJEAD)

หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ISSN 1513-007X

ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย

(Thai Journal Citation Index Centre - TCI) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 1

วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต

BUABANDIT JOURNAL OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION (BUAJEAD)

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม - มีนาคม 2562

Vol. 19 No.1 January - March 2019

เจ้าของ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ISSN 1513-007X

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นสื่อกลางแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมการพัฒนาวิชาการทางการศึกษาและบริหารการศึกษา
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ งานวิจัย และการศึกษาค้นคว้าของคณาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจ ทั้งในและนอกสถาบัน

ขอบเขตของวารสาร

สาขาวิชาที่รับตีพิมพ์ได้แก่ ศึกษาศาสตร์-ศึกษาศาสตร์-จิตวิทยา/ เทคโนโลยี/ สาขาวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวข้องกับศาสตร์ด้านการศึกษาและการบริหารการศึกษา โดยทุกบทความจะได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 2 ท่านต่อหนึ่งบทความ

กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม

บรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผ.ดร.ธีระ ฤกษ์เจริญ

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

รศ.ดร.สมาน อัครกวี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รศ.สมชาย วงศ์เกษม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รศ.สมเกียรติ พ่วงรอด

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รศ.ดร.สุพรรณิ เภสื้อบุญชู

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผศ.ดร.ว่าที่พันตรีพนิตล จอนอักษร

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผศ.ดร.ชวนคิด มะเสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Mr.James Ryan

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ดร.วิชัย แสงศรี

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาปทุมธานี

ธุรการและประสานงาน ดร.กฤษณา สารสาร

บทบรรณาธิการ

วารสารบริหารการศึกษาฉบับนี้จัดทำขึ้นที่ 19 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม – มีนาคม 2562 บทความในวารสารฉบับนี้ประกอบไปด้วย บทความทางวิชาการ จำนวน 4 เรื่อง และบทความวิจัย จำนวน 32 เรื่อง รวม 37 บทความ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความไว้วางใจในการส่งบทความลงตีพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ในวารสารบริหารการศึกษาฉบับนี้ ขอขอบคุณทุกคำติชมและคำแนะนำในการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารจากผู้อ่านและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน

ท้ายสุดนี้ กองบรรณาธิการพร้อมเปิดรับผลงานจากบรรดานักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่ต้องการนำเสนอผลงานทางวิชาการทั้งที่เป็นบทความวิชาการ บทความวิจัย หรือบทความหนังสือด้วยความยินดียิ่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง
บรรณาธิการ

วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต

BUABANDIT JOURNAL OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION (BUAJEAD)

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – มีนาคม 2562

Vol. 19 No.1 January - March 2019

บทบรรณาธิการ

บทความวิชาการ

- แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา
ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ
(พร้อมภักดิ์ บึงบัว) 1
- พหุวัฒนธรรมศึกษาและการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
(จิตติกร ทองสุกใส) 13
- แนวทางการขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16
(วันเพ็ญ สังข์ศิลป์เลิศ) 27
- การออกแบบที่เป็นสากลในการศึกษา (Universal Design in Education)
(พิจิตรา ธงพานิช) 41

บทความวิจัย

- การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการเตรียมตัวสู่อาชีพ
รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี 6 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
(ศิริรัตน์ อินจิว) 49
- การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ศรารุณี สนใจ) 57
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ในรายวิชานวัตกรรมและการคิดทางวิทยาศาสตร์ (VGE 106)
(อรรณพ ธนูเพ็ชร) 71
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ ของบุคลากรมหาวิทยาลัยบูรพา
(ชนะวัฒน์ วรรณประภา) 83

- การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นกับการเรียนการสอนตามแนวคิดประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม (นุเจนตร อินธิดา) 93
- รูปแบบวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 14 (พรหมินทร์ ศรีหมื่นไวย) 105
- รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศรวุฒิ ด้วงเป้า) 115
- การศึกษาการใช้เทคนิคอภิปรายแบบдискуссионная карта (Discussion Card) และแบบพาเนลดิสคัสชั่น (Panel discussion) เพื่อพัฒนากลวิธีสื่อสารทักษะการพูดและความกล้าเสี่ยงในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (นฤมล เจริญปุระ) 129
- การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (เกศินี ไพศาลภูมิ) 143
- ผลการใช้หลักสูตรพัฒนาคู่มือวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาแบบ 4.0 (เสาวรส พลโคตร) 151
- การจัดการสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อคาดการณ์แนวโน้มการขยายตัวของเมืองสุราษฎร์ธานี (เอพร โมฬี) 163
- การพัฒนารูปแบบการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 (ชนิษฐา อานันท์มณี) 179
- การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา 184 (สุรโรจน์ นวลมั่งสอ) 189

- การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 199
(นันทรัตน์ ไพรัตน์)
- การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
ที่เน้นทักษะการให้เหตุผล 211
(บงกชรัตน์ คำจันทร์)
- การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ 221
(มณฑิพย์ บุญมณี)
- รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ กรณีศึกษา : เขตปกครองอำเภอพรหมคีรี 233
จังหวัดนครศรีธรรมราช
(พระครูบรรหารวุฒิชัย)
- โมเดลเชิงสาเหตุของแนวปฏิบัติภาวะผู้นำผู้บริหารและบรรยากาศโรงเรียนผ่านขวัญ 241
ในการปฏิบัติงานของครู ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
(ธราธร บรรจง)
- สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนเอกชน 253
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์
(ชิดพงศ์ บาทขารี)
- การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนการกุศลของวัด 263
ในพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น
(จุรีรัตน์ กองเป้า)
- รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพบรรยากาศโรงเรียน 275
ผ่านความเชื่อในพลังความเป็นครูที่ส่งผลต่อการทำงานด้วยดุลยพินิจของครู
สังกัดกรุงเทพมหานคร
(กมลวรรณ หุ่นรัตน์)
- การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน 287
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
(ศิริวรรณ เหมะศิวะ)
- การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและการเขียนสรุปความภาษาไทย 301
โดยใช้เทคนิค SQ4R ในโรงเรียนสองภาษาเอกชน
(กันตรัตน์ สุจิตวนิช)

● ผลการใช้หลักสูตรพัฒนาครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (ศรายุทธ สุกะโส)	309
● แนวทางการพัฒนาการเกิดนวัตกรรมในโรงเรียนเอกชน (ชัยรัตน์ สัทธิบุรี)	321
● รูปแบบการร่วมมือทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สุรินทร์ วงศ์หาต)	333
● การพัฒนาตัวชี้วัดการบริหารจัดการงานบุคคลที่ดี และแนวทางการนำไปใช้ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วัชรินทร์ สอนพุด)	345
● รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาจีน สำหรับโรงเรียนสองภาษา (ไทย-จีน) สังกัดกรุงเทพมหานคร (Xiaoyu Luo)	371
● ตัวบ่งชี้การพัฒนาผู้เรียนเพื่อความเข้มแข็งทางการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 (เกษม ทองปัญญา)	387
● การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการสะเต็มศึกษา กับรูปแบบ CIPPA สำหรับระดับชั้นประถมศึกษา (ดุจเดือน ไชยพิชิต)	399
● การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของหัวหน้าสาขาวิชา ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (จรรยารัตน์ วัฒนศักดิ์ศิริ)	411
● โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 (นิยดา เปี่ยมพีชนะ)	425
คำแนะนำในการเสนอบทความเพื่อการตีพิมพ์ในวารสารบริหารการศึกษাবัณฑิต	447
ขั้นตอนการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์วารสารบริหารการศึกษาบัณฑิต	452
แบบเสนอบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารบริหารการศึกษาบัณฑิต	453

รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับห้องสมุดประชาชน
ประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A Proposed Management Model for Learning Physical Environment of
Provincial Public Libraries under the Office of the Non-Formal and
Informal Education in the Northeastern Region

ศราวุฒิ ดั่งเบา¹
รัชนิวรรณ ตั้งภักดิ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 4 เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความต้องการของผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) สร้างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด และ 4) เพื่อรับรองและนำเสนอรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 198 คน ประกอบด้วย 11 จังหวัด 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการจัดระบบงานห้องสมุด และผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติการห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมจำนวน 16 คน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ด้านสารสนเทศศาสตร์ และผู้บริหาร หัวหน้างานห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสภาพและความต้องการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างรูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชน และแบบรับรองรูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยการใช้เทคนิค (PNI_{modified})

คำสำคัญ : การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้, สภาพแวดล้อมทางกายภาพ, ห้องสมุดประชาชน

¹นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²อาจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 1.37) มีความต้องการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.78$, S.D. = 0.92) และความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เป็นอยู่ระหว่าง -0.64 ถึง -0.47 โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ที่ -0.56

2. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อร่างรูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.58)

3. ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองว่ารูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 1.03)

4. รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ควรประกอบด้วย 11 พื้นที่ ได้แก่ 1) พื้นที่ยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศ 2) พื้นที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิคการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ 3) พื้นที่ปฏิบัติงานธุรการและงานเอกสาร 4) พื้นที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ 5) พื้นที่สำหรับอ่าน 6) พื้นที่สำหรับเด็กและเยาวชน 7) พื้นที่เรียนรู้เฉพาะกลุ่ม 8) พื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์และสื่อวีดิทัศน์ 9) พื้นที่จัดแสดงนิทรรศการแสดงผลงานและส่งเสริมการเรียนรู้ 10) พื้นที่สำหรับพักผ่อน และ 11) พื้นที่ห้องสุขา

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the conditions and needs of the executives, the persons who responsible for learning physical environment and the users of provincial public libraries under the Office of the Non-Formal and Informal Education in the Northeastern Region, 2) to create the physical environment that is conducive to learning for provincial public libraries, 3) to study the experts' opinions on physical environment management that supports learning in provincial public libraries, and 4) to certify and propose the learning physical environment management model for provincial public libraries. The sample groups used in this study consisted of 1) relevant personnel and users of provincial public libraries under the Office of the Non-Formal and Informal Education in the Northeastern Region (198 people, 11 provinces), 2) the experts in learning physical environment management, library system management and the executives or the operators of provincial public libraries under the Office of the Non-Formal and Informal Education (16 people in total), and 3) the professionals in technology and educational communication, information science and the executives including with the heads of provincial public libraries under the Office of the Non-Formal and Informal Education (6 people in total).

The research tools used in this study were the questionnaire on conditions and needs for the improvement of learning physical environment of the provincial public library, the questionnaire on experts' opinions about the draft of learning physical environment model of the provincial public library and the certificate form of learning physical environment model of the provincial public library. The statistics applied in data analysis

were frequency, percentage, mean and standard deviation. The needs assessment was implemented by using $PNI_{modified}$ technique.

The results of study were as follows :

1. The relevant personnel's opinions on the learning physical environment of the provincial public library were at high level ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 1.37). The needs for the improvement of the physical environment of the provincial public library were at low level ($\bar{x} = 1.78$, S.D. = 0.92), and the needs to improve the learning physical environment of the public library had the $PNI_{modified}$ index value between -0.64 to -0.47. (the average index value was -0.56).

2. The experts' opinions on the draft of learning physical environment model of the provincial public library were the most appropriate ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.58).

3. The model of learning physical environment of the provincial public library had been certified by the professionals that the appropriateness of the model was at high level ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 1.03).

4. The physical environment that facilitated learning for the provincial public library should consist of 11 areas which were 1) circulation service area, 2) working area of information resource cataloging technique, 3) administration and documentation working area, 4) information resource storage area, 5) reading area, 6) children and youth area, 7) specific group learning area, 8) computer and video media service area, 9) exhibition and learning support area, 10) relaxation area and 11) water closet(WC) area.

Keywords : learning environment design/ physical environment/ provincial public libraries

บทนำ

สภาพแวดล้อมในแหล่งเรียนรู้ หรือสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จต่อการเรียนรู้ เปรียบเสมือนครูคนหนึ่งที่สามารถให้การศึกษอบรมและกล่อมเกลাজิตใจของคนได้เพราะคนที่อยู่ในสภาวะของสังคมที่ซึมซับลักษณะที่ติดตัวไปโดยไม่รู้ตัว กระบวนการและวิธีการดำรงสภาพรักษาสภาพแวดล้อมที่ถูกต้อง การมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อม ความมีระเบียบวินัย ความสวยงามและความสมดุลทางธรรมชาติในสถานศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ นอกจากจะสามารถให้ความรู้ความคิดแก่ทุกคนที่อยู่ในสถานศึกษาแล้วยังสามารถส่งเสริมให้คนรู้สึกกระตือรือร้น ใคร่รู้ใคร่เรียน รู้จักวิธีการดำรงชีวิตและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน ต่อสภาพแวดล้อมอย่างถูกต้องด้วย และสภาพแวดล้อมที่ดีกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าแก่สังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจและเพิ่มพูนสนใจในการศึกษาและการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษาและแหล่งการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น (เสรี ลาขโรจน์ : 60 อ้างถึงใน บุชรา ฉัตรวัฒนกำจร : 1-2)

ห้องสมุดนับว่าเป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่จุดประกายความสนใจใฝ่รู้ให้แก่นิสิต นักศึกษา บุคลากร และบุคคลทั่วไป ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ การค้นคว้าด้วยตนเอง ผ่านเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ ไปสู่ความเข้าใจในระดับที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ (Public Health England : online) ห้องสมุดเป็นอีกแหล่งที่สร้างองค์ความรู้ และสะสมสารสนเทศต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นสถานที่ที่รวบรวมวัสดุสารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อให้บริการต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งได้จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศไว้ในหลายรูปแบบทั้ง

ในรูปวัสดุที่เป็นสิ่งตีพิมพ์และไม่สิ่งตีพิมพ์ สำหรับห้องสมุดที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดก็คือห้องสมุดประชาชนที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคเหล่านั้นชุมชนหรือพื้นที่ใดมีห้องสมุดประชาชนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ว่ามีความเจริญ คนในชุมชนมีโอกาสเข้าถึงความรู้ต่าง ๆ มากมายตามความสนใจ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (แมนมาส ขวลิขิต : 3-7)

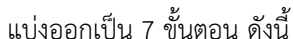
ห้องสมุดประชาชนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยบางแห่งมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบห้องสมุด หรือยกระดับการให้บริการอย่างครอบคลุมของห้องสมุดอีกทั้งยังเป็นการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในของห้องสมุดให้เกิดความดึงดูด และนำใช้งานอย่างยั่งยืนต่อผู้พบเห็น ก่อให้เกิดการสนับสนุนการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมือนดังห้องสมุดสาธารณะของเอกชน ห้องสมุดประชาชนฯ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังมีปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็น ด้านการจัดสรรสถานที่ภายในด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่อำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้บริการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในยังไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายก่อให้เกิดผลกระทบด้านความพึงพอใจและจำนวนผู้ใช้บริการของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด (สำนักบรรณสารสนเทศ : ออนไลน์)

ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษา ออกแบบ และนำเสนอรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด และห้องสมุดเพื่อประชาชนทั่วไปแห่งอื่น ๆ ที่จะสามารถนำไปเป็นแบบแผนประกอบกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของห้องสมุดได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ และความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อรับรองและนำเสนอรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพ และความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 198 คน เครื่องมือที่ใช้ใน ได้แก่ แบบสอบถามสภาพและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด มี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพิจารณาความต้องการจำเป็นจะ

พิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) โดยตั้งเกณฑ์การประเมินค่าไว้ที่ค่าดัชนี ที่มีค่า 0.3 ขึ้นไปถือเป็นความต้องการจำเป็น (สุมิต ว่องวานิช : 76) และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของห้องสมุดสมัยใหม่ที่มีการออกแบบสภาพแวดล้อมเข้าช่วยการพัฒนาห้องสมุดสมัยใหม่ มีจำนวน 3 แห่ง ในกรุงเทพฯ ได้แก่ อุทยานการเรียนรู้ (TK park) ศูนย์ความรู้ด้านการออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ (TCDC) และหอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร และ เก็บข้อมูลมาเรียบเรียงเป็นการศึกษาการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของห้องสมุดสมัยใหม่ และวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนปัจจุบัน และห้องสมุดสมัยใหม่ที่ได้ไปศึกษาพื้นที่จริง

ขั้นตอนที่ 4 สร้างแบบร่างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ และความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของห้องสมุดสมัยใหม่ทั้ง 3 แห่ง มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบร่างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ออกแบบได้ทั้งหมด 11 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ยิม คีฬาเพื่อการสาธิตสาธิต ดัดแปลงพื้นที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิคการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ พื้นที่ปฏิบัติงานธุรการและงานเอกสาร พื้นที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ พื้นที่สำหรับอ่านพื้นที่สำหรับเด็กและเยาวชน พื้นที่เรียนรู้เฉพาะกลุ่ม พื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์ และสื่อวีดิทัศน์ พื้นที่จัดแสดงนิทรรศการแสดงผลงานและส่งเสริมการเรียนรู้ พื้นที่สำหรับพักผ่อน และพื้นที่ห้องสุขา

ขั้นตอนที่ 5 การศึกษาความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 3 คน ด้านการจัดการห้องสมุด 3 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 จังหวัด จังหวัดละ 2 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 16 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินร่างรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด แบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 6 การรับรองรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา ด้านสารสนเทศศาสตร์ และผู้บริหารและหัวหน้างานห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด รวมจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบรับรองรูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 7 การนำเสนอรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิจัย

จากผลวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด พบว่า

1.1 สภาพที่เป็นอยู่ในพื้นที่ห้องสมุดประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 1.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายพื้นที่พบว่า พื้นที่ที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ พื้นที่เรียนรู้เฉพาะกลุ่ม ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.83) รองลงมาได้แก่ พื้นที่สำหรับพักผ่อน ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.77) และพื้นที่ห้องสุขา ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.63)

1.2 ความต้องการเกี่ยวกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.78$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายพื้นที่พบว่า พื้นที่ที่มีความต้องการปรับปรุงมากแต่อยู่ในความต้องการให้ปรับปรุงน้อย 3 อันดับ ได้แก่ พื้นที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิคการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{x} = 2.22$, S.D. = 0.89) รองลงมาได้แก่ พื้นที่ยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศ ติดต่อสอบถาม ($\bar{x} = 2.11$, S.D. = 0.80) และพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการแสดงผลงานและส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 1.97$, S.D. = 0.97)

1.3 ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นภาพรวมของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดมีค่าเท่ากับ -0.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายพื้นที่ที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ พื้นที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิคการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นอันดับแรก (-0.47) รองลงมาเป็น พื้นที่จัดแสดงนิทรรศการแสดงผลงาน และส่งเสริมการเรียนรู้ (-0.52) และพื้นที่เรียนรู้เฉพาะกลุ่ม และพื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์ และสื่อวีดิทัศน์ (-0.53)

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด พบว่า รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายพื้นที่พบว่า พื้นที่ทุกพื้นที่มีเหมาะสมมากที่สุด โดยมี 3 อันดับ ดังนี้ พื้นที่ห้องน้ำ ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.33) รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เรียนรู้เฉพาะกลุ่ม ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.46) และพื้นที่ปฏิบัติงานธุรการและงานเอกสาร ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.53)

3. ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองว่ารูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 1.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายพื้นที่พบว่า พื้นที่ทุกพื้นที่มีเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมี 3 อันดับ ดังนี้ พื้นที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิคการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.91) และพื้นที่ปฏิบัติงานธุรการและงานเอกสาร ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.99) รองลงมาได้แก่ พื้นที่ห้องสุขา ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.92)

4. รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด 11 พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

1) พื้นที่ยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศ ติดต่อสอบถาม ควรจัดอยู่บริเวณทางเข้าของอาคารและมีพื้นที่รองรับการให้บริการอย่างเพียงพอ จัดให้มีเคาน์เตอร์บริการใกล้กับผู้ใช้บริการหรือวางใกล้กับพื้นที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ เคาน์เตอร์ไม่ควรมีผนังปิดทึบรอบด้าน แสงสว่างควรอาศัยการใช้แสงสว่างจากภายนอกตัวอาคารร่วมด้วยคำนึงถึงการใช้วัสดุลดความร้อนจากภายนอกอาคาร หลอดไฟควรใช้หลอดไฟ LED Daylight

White เพื่อเป็นการถนอมสายตา เพิ่มปลั๊กไฟแบบฝังพื้น POP-UP ระบบปรับอากาศสามารถเปิดปิดเป็นบางจุดได้เพื่อการเลือกใช้งานในบางพื้นที่ จัดให้มีบริการอินเทอร์เน็ตไร้สายและแบบ LAN มีเครื่องสับคันทรัพยากรสารสนเทศที่อำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้บริการทั่วไปและผู้ให้บริการผู้พิการ พร้อมทั้งจัดให้มีเครื่องยืม-คืนหนังสืออัตโนมัติด้วยผู้ใช้บริการเอง ใช้จอ LCD จอทัชสกรีนเทคโนโลยีใหม่ ๆ ช่วยในการนำเสนอข่าวสารกิจกรรมที่น่าสนใจ เพอร์นิเจอร์รวมถึงครุภัณฑ์ ต่าง ๆ เน้นการออกแบบที่คำนึงถึงสรีระกายภาพของผู้ใช้บริการตามมาตรฐานทั่วไป มีสีสันทันดูแลสบายตา ทำมาจากวัสดุที่คงทน สามารถจัดแยกเป็นชุดหรือเป็นจัดเป็นกลุ่มได้ พื้นควรเป็นกระเบื้องยางที่สามารถเก็บเสียงได้ดีทนต่อการใช้งาน มีลวดลายให้เลือกหลายแบบตามแต่การออกแบบของห้องสมุดเอง ฝ้าเพดานทำแบบฉาบเรียบหรือไล่ระดับเป็นขั้นป้องกันฝุ่นสะสมมากกว่าฝ้าแบบที่บาร์ที่ใช้สีโทนอ่อนกับเพดานจะช่วยเพิ่มความสว่างในพื้นที่ได้ ประตูทางเข้าหน้าห้องสมุดใช้เป็นแบบบานสวิงหรือบานเลื่อนได้และควรติดโซ่ยึดเหนี่ยวการเปิดปิดประตู สามารถนำต้นไม้หรือสื่อแนะนำเสนอกิจกรรมข่าวสารให้ความรู้ที่น่าสนใจมาช่วยในการตกแต่งได้ การเข้าออกห้องสมุดควรนำระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการสแกนการเข้าออกและเก็บข้อมูลผู้ใช้บริการ รวมถึงการใช้กล้องวงจรปิดในจุดให้บริการ

2) พื้นที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิคการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ และ 3) พื้นที่ปฏิบัติงานธุรการและงานเอกสาร ควรเป็นพื้นที่ที่อยู่ด้วยกัน หรือใกล้เคียงกัน อีกทั้งควรมีพื้นที่เฉพาะของส่วนงานเองสามารถจัดได้ 2 รูปแบบ 1) จัดให้เป็นส่วนหนึ่งหรืออยู่ใกล้กับจุดให้บริการยืมคืนและตอบคำถาม 2) จัดไว้ในห้องสมุดซึ่งอยู่ด้านในสุดของอาคาร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดสรรพื้นที่ห้องสมุด แต่ควรอยู่ใกล้หน้าต่างหรือพื้นที่ระบายอากาศได้ดีเพราะทำให้อากาศหมุนเวียนภายในและไม่อับชื้น พื้นที่รองรับการทำงานได้ 1-2 คน หรือมากกว่า หลอดไฟควรใช้หลอดไฟ LED Daylight White เพื่อเป็นการถนอมสายตา เพิ่มปลั๊กไฟแบบฝังพื้น POP-UP และแบบฝังโต๊ะ ระบบปรับอากาศสามารถเปิดปิดเป็นบางจุดได้เพื่อการเลือกใช้งานในบางพื้นที่ ติดตั้งพัดลมช่วยระบายอากาศ จัดให้มีอินเทอร์เน็ตไร้สายและแบบ LAN เพอร์นิเจอร์รวมถึงครุภัณฑ์ต่าง ๆ เน้นการออกแบบที่คำนึงถึงสรีระกายภาพของผู้ปฏิบัติตามมาตรฐานทั่วไป ใช้สีสันทันดูแลสบายตาทำมาจากวัสดุที่คงทน โดยสามารถจัดแยกเป็นชุดหรือเป็นกลุ่มง่ายต่อการเคลื่อนย้าย พื้นควรเป็นกระเบื้องยางที่เก็บเสียงได้ดีทนต่อการใช้งาน มีลวดลายให้เลือกตามแต่การออกแบบของห้องสมุดเอง ฝ้าเพดานทำแบบฉาบเรียบหรือไล่ระดับเป็นขั้นป้องกันฝุ่นสะสมมากกว่าฝ้าแบบที่บาร์ที่ใช้สีโทนอ่อนกับเพดานจะช่วยเพิ่มความสว่างในพื้นที่ได้อีกระดับหนึ่ง ประตูทางเข้าหน้าห้องปฏิบัติการใช้เป็นบานเลื่อนเพื่อประหยัดพื้นที่เปิดปิดและควรติดโซ่ยึดเหนี่ยวการเปิดปิดประตู หากมีหน้าต่างในพื้นที่ควรใช้ม่านปรับแสง สามารถนำต้นไม้หรือสื่อแนะนำเสนอกิจกรรมข่าวสารให้ความรู้ที่น่าสนใจมาช่วยในการตกแต่งได้ การเข้าออกพื้นที่ปฏิบัติงานควรนำระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการสแกนการเข้าออก รวมถึงการใช้กล้องวงจรปิด

4) พื้นที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ สามารถจัดอยู่ในรูปแบบปกติทั่วไปหรือฝังชิดกับฝาผนัง แต่การฝังชิดฝาผนังนั้นจะทำให้เกิดการใช้พื้นที่หลากหลายมากขึ้นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดสรรพื้นที่ห้องสมุด ควรคำนึงถึงหน้าต่างหรือการระบายอากาศได้ดีเกิดอากาศหมุนเวียนภายในและไม่อับชื้น แสงที่ลอดผ่านมาต้องไม่ทำลายตัวทรัพยากรสารสนเทศ หากมีแสงมากเกินไปให้ใช้ม่านปรับแสงและเลือกใช้กระจกแบบตัดแสงพร้อมควรติดเหล็กดัดที่หน้าต่างด้วย หนังสือที่จัดเก็บนั้นควรแบ่งแยกหมวดหมู่ชัดเจนด้วยป้ายแยกหนังสือสำหรับเด็ก วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ นวนิยาย ออกจากชั้นหนังสือทั่วไป ชั้นแต่ละชั้นไม่ควรจัดหนังสือแออัดเกินไปและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน หนังสือทุกประเภทต้องได้รับการเสนอและจัดหาร่วมกับขอคิดเห็นของประชาชนที่ใช้บริการ ควรใช้ไฟ LED Daylight White เป็นการถนอมสายตาและเพิ่มความสว่างในพื้นที่ ใช้ไฟ LED แบบสายเดินตามช่องหนังสือ เพิ่มแสงไฟระหว่างชั้นหนังสือให้เห็นตัวทรัพยากรชัดเจน ระบบปรับอากาศเปิดปิดเป็นบางจุดได้เพื่อการเลือกใช้งานในบางพื้นที่ ติดตั้งพัดลมระบายอากาศ จัดให้มีอินเทอร์เน็ตไร้สาย การออกแบบตู้หนังสือเป็นไปตามมาตรฐานชั้นหนังสือห้องสมุดหรือตามแต่ห้องสมุดจัด

ออกแบบตามความเหมาะสม เฟอร์นิเจอร์รวมถึงครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ต่าง ๆ เน้นการออกแบบที่คำนึงถึงสรีระกายภาพของผู้ใช้บริการตามมาตรฐานทั่วไป ใช้สีเส้นที่ดูแลสบายตาทำมาจากวัสดุที่คงทน สามารถจัดแยกเป็นชุดหรือเป็นจัดเป็นกลุ่มง่ายต่อการเคลื่อนย้าย มีอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้ใช้บริการสืบทอดทรัพยากรสารสนเทศภายในพื้นที่ที่รองรับการให้บริการผู้ใช้บริการทั่วไปและผู้ให้บริการประเภทผู้พิการโดยอุปกรณ์ดังกล่าวต้องมีความพร้อมต่อการให้บริการ พื้นกระเบื้องยางที่สามารถเก็บเสียงได้ดีทนต่อการใช้งาน มีลวดลายให้เลือกหลายแบบตามแต่การออกแบบของห้องสมุดเอง ฝ้าเพดานทำแบบฉาบเรียบหรือไล่ระดับเป็นขั้นป้องกันฝุ่นสะสมมากกว่าฝ้าแบบทึบาร ใช้สีโทนอ่อนกับเพดานจะช่วยเพิ่มความสว่างในพื้นที่ สามารถนำต้นไม้หรือสื่อนำเสนอกิจกรรมข่าวสารให้ความรู้ที่น่าสนใจมาช่วยในการตกแต่งได้ และใช้กล้องวงจรปิดสอดส่องความปลอดภัยภายในพื้นที่

5) พื้นที่สำหรับอ่าน จัดอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดสรรพื้นที่ห้องสมุด ควรรองรับการให้บริการอย่างเพียงพอ มีรูปแบบการใช้พื้นที่อย่างหลากหลาย แบ่งพื้นที่อย่างชัดเจนว่าเป็นการนั่งเก้าอี้และโต๊ะสำหรับอ่านหนังสือ อ่านใช้โซฟา รวมถึงการนั่งพื้นอ่านหนังสือไม่ควรจัดพื้นที่อยู่ใกล้กับแสงแดดมากเกินไปอาจทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกร้อน แต่หากอยู่ในพื้นที่ที่มีแสงมากไปให้ใช้ม่านปรับแสงติดหน้าต่างและเลือกใช้กระจกแบบตัดแสงพร้อมควรติดเหล็กดัดที่หน้าต่าง ใช้หลอดไฟ LED Daylight White เพื่อเป็นการถนอมสายตาและเพิ่มความสว่างในพื้นที่ เพิ่มปลั๊กไฟแบบฝังลงพื้น POP-UP ในพื้นที่และบนโต๊ะอ่านหนังสือ ระบบปรับอากาศสามารถเปิดปิดเป็นบางจุดเพื่อการเลือกใช้งานในบางพื้นที่ มีอินเทอร์เน็ตไร้สายและแบบ LAN ให้บริการ ให้บริการชุดพวงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เช่น หูฟัง เมาส์ คีย์บอร์ด ฯลฯ นำอุปกรณ์ IT เข้ามาใช้งานเพื่อให้บริการอย่างหลากหลาย โต๊ะและเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือให้เป็นไปตามมาตรฐานที่เน้นการออกแบบต่อสรีระกายภาพของผู้ใช้บริการ มีสีเส้นที่ดูแล้วสบายตาทำมาจากวัสดุที่คงทน กันน้ำ สามารถจัดแยกเป็นชุดหรือเป็นจัดเป็นกลุ่ม ง่ายต่อการเคลื่อนย้าย มีจำนวน 4-5 ชุดหรือตามความเหมาะสม พร้อมชุดโซฟา ชุดอ่านหนังสือแบบ นั่งพื้น เพิ่มความหลากหลายต่อการให้บริการ พื้นกระเบื้องยางสามารถเก็บเสียงได้ดีทนต่อการใช้งาน มีลวดลายให้เลือกหลายแบบตามแต่การออกแบบของห้องสมุดเอง ฝ้าเพดานทำแบบฉาบเรียบหรือไล่ระดับเป็นขั้นป้องกันฝุ่นสะสม ใช้สีโทนอ่อนกับเพดานจะช่วยเพิ่มความสว่างในพื้นที่ สามารถนำต้นไม้หรือสื่อนำเสนอกิจกรรมข่าวสารให้ความรู้ที่น่าสนใจมาช่วยในการตกแต่งได้ และใช้กล้องวงจรปิดสอดส่องความปลอดภัยภายในพื้นที่

6) พื้นที่สำหรับเด็กและเยาวชน จัดอยู่ในพื้นที่เฉพาะควรห่างจากพื้นที่อ่านหนังสือ ควรอยู่ใกล้เคียงกับเคาน์เตอร์ให้บริการที่มีเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด หากห้องสมุดมีมากกว่า 1 ชั้น ให้จัดไว้ที่ชั้นล่างเท่านั้นเพื่อความปลอดภัยสำหรับเด็กที่อาจเกิดอันตรายต่อการพลัดตก ทรัพยากรสารสนเทศรวมถึงสื่อต่าง ๆ ที่นำมาให้บริการควรเป็นสิ่งส่งเสริมการสร้างจินตนาการทั้งรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสได้ ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย เนื้อหาที่ทันสมัยมีหลากหลายรูปแบบและคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพด้านต่าง ๆ ของตัวเด็กด้วย อีกทั้งต้องมือน้ำหนักเบาไม่หนาจนเกินไปได้รับการดูแลทำความสะอาดอยู่บ่อยครั้ง จัดเก็บให้เป็นระเบียบป้องกันการเกิดอุบัติเหตุต่อตัวเด็ก หลอดไฟควรใช้หลอดไฟ LED Daylight White เพื่อเป็นการถนอมสายตา แต่ไม่ควรมีแสงจากหลอดไฟมากเกินไปเน้นการใช้แสงจากธรรมชาติ หากพื้นที่มีแสงจากภายนอกมากเกินไปให้ใช้ม่านปรับแสงติดหน้าต่างและเลือกใช้กระจกแบบตัดแสง ติดเหล็กดัดที่หน้าต่าง การเดินสายไฟและเต้ารับควรฝังลงใต้พื้นหรือยกให้สูงขึ้นจากระยะปกติเพื่อป้องกันอันตรายจากมือเด็ก มีฝาปิดเต้ารับระบบปรับอากาศเปิดปิดเป็นเฉพาะจุดได้เพื่อการเลือกใช้งานในบางพื้นที่ ติดตั้งพัดลมระบายอากาศ มีอินเทอร์เน็ตไร้สายและแบบ LAN มีเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีมุมวาดเขียนและมุมปฏิบัติงานฝีมือจากเด็ก ๆ ชุดโต๊ะ เก้าอี้ และครุภัณฑ์ต่าง ๆ ไม่ควรมีขอบเหลี่ยมหรือส่วนประกอบของกระจก ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมสำหรับวัยเด็กและไม่ควรจัดอยู่ใกล้ผนังกระจก การออกแบบโต๊ะและเก้าอี้

สำหรับนั่งอ่านหนังสือให้เป็นไปตามมาตรฐานที่เน้นการออกแบบต่อสรีระกายภาพของผู้ใช้บริการแบบเด็ก มีสีสันสวยงาม ทำมาจากวัสดุที่คงทน กันน้ำ สามารถจัดแยกเป็นชุดหรือเป็นจัดเป็นกลุ่มง่ายต่อการเคลื่อนย้าย มีจำนวน 4-5 ชุด หรือตามความเหมาะสม พร้อมชุดเบาะนุ่ม ชุดอ่านหนังสือแบบนั่งพื้น เพิ่มความหลากหลายต่อการให้บริการ พื้นเป็นกระเบื้องยางที่เก็บเสียงได้ดีทนต่อการใช้งาน มีลวดลายให้เลือกหลายแบบตามการออกแบบของห้องสมุดเอง พร้อมเสริมเบาะพองน้ำภายในพื้นที่บางจุดเพื่อป้องกันการลื่นกระแทกของเด็ก ฝ้าเพดานทำแบบฉาบเรียบหรือไล่ระดับเป็นขั้นป้องกันฝุ่นสะสม ใช้สีโทนอ่อนกับเพดานจะช่วยเพิ่มความสว่างในพื้นที่ ผ้าม่านห้องควรเปิดโล่งด้วยการติดกระจกลีพับหรือกระจกใสแต่ต้องติดสติ๊กเกอร์ลายการ์ตูนเพื่อกันเด็กวิ่งชน อีกทั้งตกแต่งด้วยภาพการ์ตูนให้ความรู้ ผลงานเด็ก ๆ ในแต่ละกิจกรรมให้ความรู้ที่น่าสนใจ และใช้กล้องวงจรปิดสอดส่องความปลอดภัยภายในพื้นที่

7) พื้นที่เรียนรู้เฉพาะกลุ่ม จัดพื้นที่ที่ให้บริการเป็นสัดส่วนชัดเจน หากสามารถแบ่งขนาดของห้องได้ควรจัดแบ่งเป็นขนาดเล็กรองรับการให้บริการ 4-5 คน ขนาดกลางรองรับการให้บริการ 6-8 คน และขนาดใหญ่รองรับการให้บริการ 9-12 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดสรรพื้นที่ห้องสมุด อีกทั้งควรจัดใกล้กับบริเวณที่มีหน้าต่างหรืออากาศถ่ายเทได้สะดวกเพราะพื้นที่ดังกล่าวด้วยเพราะอาจมีผู้ใช้บริการนำอาหารเข้าไปรับประทานและความแออัดของคนในห้องเรียนรู้ วัสดุกันระหว่างห้องหรือพื้นที่ควรใช้กระจกใสกันและมีม่านแบบ Dim out ที่ทึบแสง 50-60% เพิ่มความเป็นส่วนตัวในการใช้พื้นที่มากขึ้นโดยใช้ปิดในพื้นที่กันระหว่างห้องและหน้าต่าง ยกเว้นประตูหลอดไฟควรใช้หลอดไฟ LED Daylight White เป็นการถนอมสายตาและเพิ่มความสว่างในพื้นที่ เพิ่มปลั๊กไฟแบบฝังลงพื้น POP-UP ในพื้นที่และบนโต๊ะ ระบบปรับอากาศสามารถเปิดปิดในห้องได้เพื่อการเลือกใช้งานในบางพื้นที่ ติดตั้งพัดระบายอากาศ มีอินเทอร์เน็ตไร้สายและแบบ LAN ให้บริการ ให้บริการชุดพวงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เช่น หูฟัง เมาส์ คีย์บอร์ด ปริ้นเตอร์ เครื่องสแกนภาพ จอทีวี นำเสนองาน ฯลฯ ส่งเสริมการนำอุปกรณ์ IT มาใช้เพื่อให้บริการอย่างหลากหลาย โต๊ะและเก้าอี้สำหรับใช้งานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่เน้นการออกแบบต่อสรีระกายภาพของผู้ใช้บริการ มีสีสันที่ดูแล้วสบายตาทำมาจากวัสดุที่คงทน กันน้ำ จัดแยกเป็นชุดหรือเป็นจัดเป็นกลุ่มง่ายต่อการเคลื่อนย้าย มีจำนวนตามความเหมาะสม พื้นกระเบื้องยางสามารถเก็บเสียงได้ดีทนต่อการใช้งาน มีลวดลายให้เลือกหลายแบบตามแต่การออกแบบของห้องสมุดเอง ฝ้าเพดานทำแบบฉาบเรียบหรือไล่ระดับเป็นขั้นป้องกันฝุ่นสะสม การใช้สีโทนอ่อนกับเพดานจะช่วยเพิ่มความสว่างในพื้นที่ และใช้กล้องวงจรปิดเพื่อสอดส่องดูแลผู้ใช้บริการได้ทั่วถึง

8) พื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์และสื่อวีดิทัศน์ ควรจัดพื้นที่ให้บริการเป็นสัดส่วนชัดเจน รองรับบริการตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดสรรพื้นที่ห้องสมุด หากพื้นที่มีหน้าต่างควรเป็นหน้าต่างบานพับใช้กระจกลดแสง มีม่านแบบ Black Out ที่ทำจากวัสดุความทึบ 100% หรือม่านทึบแสง 50-60% เพื่อกันความร้อนเข้าสู่ภายในห้องเหมาะสำหรับพื้นที่ที่ไม่ต้องการแสงแดดเล็กน้อย หน้าต่างจากด้านใน ใช้หลอดไฟ LED Daylight White เพื่อเป็นการถนอมสายตาและเพิ่มความสว่างในพื้นที่ เพิ่มปลั๊กไฟแบบฝังลงพื้น POP-UP ในพื้นที่และบนโต๊ะคอมพิวเตอร์ ระบบปรับอากาศสามารถเปิดปิดในบางจุดได้เพื่อการเลือกใช้งานในบางพื้นที่ ติดตั้ง พัดลมระบายอากาศ มีอินเทอร์เน็ตไร้สายและแบบ LAN ให้บริการ ให้บริการคอมพิวเตอร์ที่พร้อมใช้งาน มีบริการชุดพวงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เช่น หูฟัง เมาส์ คีย์บอร์ด ฯลฯ พร้อมการนำอุปกรณ์ IT เข้ามาใช้เพื่อให้บริการอย่างหลากหลาย โต๊ะและเก้าอี้สำหรับใช้งานให้เป็นไปตามมาตรฐานของการใช้โต๊ะคอมพิวเตอร์ เน้นการออกแบบต่อสรีระกายภาพของผู้ใช้บริการ มีสีสันที่ดูแล้วสบายตาทำมาจากวัสดุที่คงทน กันน้ำ โดยสามารถจัดแยกเป็นชุดง่ายต่อการเคลื่อนย้าย เพิ่มเติมแผ่นอะคลิลิคกันระหว่างโต๊ะเพื่อความเป็นส่วนตัวต่อการใช้งาน การจัดวางโต๊ะ ให้จัดวางเป็นแนวหน้ากระดานหันหน้าผู้ใช้งานไปทางหน้าต่างที่มีจอนำเสนอขนาดใหญ่หรือตามแบบความเหมาะสมของพื้นที่ พื้นเป็นวัสดุที่ไม่นำไฟฟ้า เช่น พื้นยกสำเร็จรูป Bare Panel ผิวเปลือย ทนต่อการใช้งาน ฝ้าเพดานทำแบบฉาบเรียบหรือ

โล่ระดับเป็นชั้นป้องกันฝุ่นสะสม ใช้สีโทนอ่อนกับเพดานจะช่วยเพิ่มความสว่างในพื้นที่ ตกแต่งความน่าสนใจด้วย จอนำเสนอข้อมูลให้ความรู้และข่าวสารประชาสัมพันธ์ ใช้กล้องวงจรปิดเพื่อสอดส่องดูแลผู้ใช้บริการ

9) พื้นที่จัดแสดงนิทรรศการแสดงผลงานและส่งเสริมการเรียนรู้ จัดอยู่ในพื้นที่ที่ผู้ใช้บริการ เห็นได้ชัดเจนคือบริเวณทางเข้าด้านหน้าจะจัดให้อยู่ด้านซ้ายและด้านขวาของตัวอาคารขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดสรรพื้นที่ห้องสมุดเพราะควรเป็นจุดแรกที่ผู้ใช้บริการจะเห็นพื้นที่เมื่อเข้ามา ควรเป็นการ จัดนิทรรศการแบบกึ่งถาวรตามการนำเสนอและปรับเปลี่ยนรูปแบบนิทรรศการ ผนังที่หันเข้าตัวอาคาร ห้องสมุดเปิดโล่งให้ผู้ใช้บริการคนอื่นได้เห็นส่วนพื้นที่ดังกล่าว หากอยู่ใกล้หน้าต่างควรมีม่านตดแสงแบบแบล็ค เอาท์ Black out เป็นม่านที่บล็อกแสงไม่ให้ผ่าน 100% เหมาะสำหรับห้องที่ไม่ต้องการแสง หลอดไฟควรใช้ หลอดไฟ LED Warm White เพื่อเป็นการประหยัดแสงไฟไว้จัดแสดงอันมีความน่าดึงดูดใจมากขึ้น เพิ่ม ปลั๊กไฟแบบฝังลงพื้นและติดผนังแบบ POP-UP ระบบปรับอากาศสามารถเปิดปิดในห้องได้เพื่อการเลือกใช้งาน ในบางพื้นที่ ติดตั้งพัดลมระบายอากาศ มีอินเทอร์เน็ตไร้สายและแบบ LAN ให้บริการ นำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาช่วยการนำเสนอ นิทรรศการผ่านรูปแบบมัลติมีเดียสมจริงมากขึ้นเพื่อนำเสนอสื่ออย่างหลากหลายแบบ พื้นที่กระเบื้องทนต่อการใช้งานหรือตามแต่การออกแบบของห้องสมุด ฝ้าเพดานทำแบบฉาบเรียบหรือโล่ระดับ เป็นชั้นป้องกันฝุ่นสะสม ใช้สีโทนอ่อนกับเพดานจะช่วยเพิ่มความสว่างในพื้นที่ และใช้กล้องวงจรปิดเพื่อ สอดส่องดูแลผู้ใช้บริการได้

10) พื้นที่สำหรับพักผ่อน จัดอยู่ในพื้นที่บริเวณทางเข้าด้านหน้าจะจัดให้อยู่ด้านซ้ายและด้านขวา ของตัวอาคารขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดสรรพื้นที่ห้องสมุด เพราะผู้ใช้บริการบางกลุ่มต้องการมาใช้ บริการร้านอาหารเครื่องดื่มโดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปในพื้นที่ห้องสมุด รวมถึงผู้ใช้บริการห้องสมุดสามารถใช้ บริการได้ภายในพื้นที่โดยไม่ต้องออกจากห้องสมุด พื้นที่ดังกล่าวอาจประกอบไปด้วยร้านกาแฟ จุดขายของที่ ระลึกจากห้องสมุดหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ชุดโต๊ะเก้าอี้ โซฟา ขึ้นอยู่กับการนำมาให้บริการของร้านค้า หลอดไฟควรใช้ LED Daylight White เพื่อความสว่างภายในพื้นที่ เพิ่มปลั๊กไฟแบบฝังลงพื้นและติดผนังแบบ POP-UP ระบบปรับ อากาศสามารถเปิดปิดในห้องได้เพื่อการเลือกใช้งานในบางพื้นที่ ติดตั้งพัดดูดอากาศจากการทำอาหารและทำ เครื่องดื่ม มีอินเทอร์เน็ตไร้สายและแบบ LAN ให้บริการ พื้นเป็นกระเบื้องยางที่สามารถเก็บเสียงได้ดีทนต่อการ ใช้งานตามแต่การออกแบบของห้องสมุด ฝ้าเพดานทำแบบฉาบเรียบหรือโล่ระดับเป็นชั้นป้องกันฝุ่นสะสม ใช้สี โทนอ่อนกับเพดานช่วยเพิ่มความสว่างในพื้นที่ และใช้กล้องวงจรปิด

11) พื้นที่ห้องสุขา จัดอยู่ในพื้นที่บริเวณด้านหลังสุดของอาคารจะจัดให้อยู่ด้านซ้ายและด้านขวา ของตัวอาคารขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดสรรพื้นที่ห้องสมุด จัดแบ่งแยกเพศชาย เพศหญิง และผู้พิการ ให้ชัดเจน ภายในห้องน้ำชายและหญิงควรแบ่งเป็นห้องน้ำย่อยอีก 1-2 ห้องหลอดไฟควรใช้ LED Daylight White เพื่อความสว่างภายในพื้นที่ เพิ่มปลั๊กไฟแบบติดผนังมีฝาปิด ติดตั้งพัดลมระบายอากาศและพัดลมติด ผนัง พื้นเป็นวัสดุที่กันลื่น ผิวหยาบ ทนต่อการใช้ ฝ้าเพดานแบบฉาบเรียบหรือโล่ระดับเป็นชั้นป้องกันฝุ่นสะสม ใช้สีโทนอ่อนกับเพดานจะช่วยเพิ่มความสว่างในพื้นที่ และใช้กล้องวงจรปิดติดหน้าทางเข้าห้องน้ำ ตกแต่งด้วย ต้นไม้จริงและน้ำหอมละเหยทำให้มีกลิ่นสปาและรู้สึกผ่อนคลาย มีการทำความสะอาดบ่อย ๆ ด้วยเพราะหาก สุขาไม่สะอาดผู้ใช้บริการก็ไม่อยากใช้บริการแล้วก็ไปใช้บริการข้างนอกและทำให้ไม่เข้ามาใช้พื้นที่ข้างใน ห้องสมุดอีก

อภิปรายผล

รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด 11 พื้นที่ ได้แก่ 1) พื้นที่ยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศติดต่อสอบถาม 2) พื้นที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิคการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ 3) พื้นที่ปฏิบัติงานธุรการและงานเอกสาร 4) พื้นที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ 5) พื้นที่สำหรับอ่าน 6) พื้นที่สำหรับเด็กและเยาวชน 7) พื้นที่เรียนรู้เฉพาะกลุ่ม 8) พื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์และสื่อวีดิทัศน์ 9) พื้นที่จัดแสดงนิทรรศการแสดงผลงานและส่งเสริมการเรียนรู้ 10) พื้นที่สำหรับพักผ่อน และ 11) พื้นที่ห้องสุขา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2556 : 6) ที่ได้รับในเรื่องของการพัฒนาองค์ความรู้ห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์ งานจัดตั้งและบริหารห้องสมุด ว่า ห้องสมุดต้องคำนึงถึงความจำเป็นบางประการ เช่น พื้นที่ที่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ ความสวยงามและความสะดวกสบาย มีบรรยากาศทันสมัย สามารถประยุกต์ใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ มีความแข็งแรงทนทาน ปลอดภัย รวมถึงรองรับการขยายตัวของห้องสมุดในอนาคต ดังนี้ 1) สถานที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ 2) พื้นที่สำหรับอ่านหนังสือ 3) พื้นที่ให้บริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสมัยใหม่ 4) พื้นที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 5) พื้นที่ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ 6) พื้นที่จัดเก็บอุปกรณ์และวัสดุสำนักงาน 7) พื้นที่ให้บริการเจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการอาทิเช่น ห้องน้ำ ห้องรับประทานอาหาร อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑาทิพย์ เสวยคง (2552) ได้ศึกษาการสังเคราะห์รูปแบบห้องสมุดประชาชนมีชีวิต กศน.อุดรธานี : ห้องสมุด 7 ชีวิต อันประกอบด้วย ชีวิตที่ 1 จัดตกแต่งอาคารสถานที่ ชีวิตที่ 2 มีคนช่วยดำเนินการดี ชีวิตที่ 3 ระเบียบบริหารและบริการดีมาก ชีวิตที่ 4 หลากหลายด้วยสื่อและกิจกรรม ชีวิตที่ 5 นำเทคโนโลยี ชีวิตที่ 6 ออกทีวี ซึ่งหลักของการจัดบริการของห้องสมุดที่จะดึงดูดผู้ใช้บริการและสร้างความประทับใจต่อการให้บริการเกิดจากการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกให้มีความสะอาด สงบ สะอาด สบาย สวยงามอยู่เสมอ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาอำนวยความสะดวกต่อการใช้บริการและการบริหารจัดการภายในห้องสมุดอันทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดดึงดูดผู้ใช้บริการ มีพื้นที่ให้บริการอย่างหลากหลายเพียงพอต่อการให้บริการทุกเพศทุกวัยโดยมีเป้าหมายว่าอยากกับมาใช้บริการทุกวันอย่างมีชีวิตชีวาตลอดชีวิต และยังสอดคล้องกับ McLaughlin & Faulkner (2012) กล่าวถึงเรื่องของความต้องการพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ของผู้คนในยุคอินเทอร์เน็ต (Net Gen) ที่มีความต้องการแตกต่างจากแต่ก่อน ซึ่งปัจจุบันนั้น มีพฤติกรรมที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น และเกิดความต้องการพื้นที่ในการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะที่เป็นพื้นที่ที่สาม (The Third Place) ที่สามารถทำการประชุม พูดคุยงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเสมอไป สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ได้ และลักษณะพื้นที่ควรใช้งานได้อย่างหลากหลายมากขึ้นตามความต้องการของผู้ใช้พื้นที่ (Multi-Use Space)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 รูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดที่ได้ผลออกมาแล้วนั้นสามารถนำไปใช้งานจริงได้ โดยสามารถที่จะปรับปรุงแบบหรือปรับองค์ประกอบตามความเหมาะสม อีกทั้งขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของหน่วยงาน

1.2 รูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดที่ได้ผลออกมาแล้วนั้นสามารถนำรูปแบบของพื้นที่บางส่วนไปพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ หรือห้องสมุดเฉพาะได้

1.3 การพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดให้สำเร็จไปได้ด้วยดี ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงประชาชนทุกคนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกหน่วยต้องเห็นความสำคัญและการตระหนักถึงผลต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้จะส่งผลต่อประชาชนทุกคนที่ให้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการให้การสนับสนุนด้านนโยบายการพัฒนาหน่วยงานและงบประมาณในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกต่อกลุ่มประชาชนมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด โดยศึกษาสภาพพื้นที่ในส่วนต่าง ๆ

2.2 ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดสำหรับห้องสมุดประชาชนอื่น ๆ เพราะในแต่ละห้องสมุดมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพห้องสมุดต่าง ๆ ทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชน ที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาารูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2546.

บุษรา ฉัตรวัฒนกำจร. การดำเนินงานของสถานศึกษาด้านประสิทธิภาพของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะของโรงเรียนเอกชนจังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557.

แมนมาส ขวลิต. การเขียนหนังสือสารคดีสืบสานมรดกวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ, 2543.

มณฑาทิพย์ เสยงคะ. "การสังเคราะห์รูปแบบห้องสมุดประชาชนมีชีวิต กศน.อุดรธานี : ห้องสมุด 7 ชีวิต," บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. 27,1 (มกราคม – ธันวาคม 2552) : 1-3.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.

การพัฒนาองค์ความรู้ห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์ งานจัดตั้งและบริหารห้องสมุด.

กรุงเทพมหานคร: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ฯ, 2556.

สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

สำนักบรรณสารสนเทศ. "ห้องสมุดกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21," บรรณสาระความรู้. 29 มิถุนายน 2558 < <http://library.stou.ac.th/blog/?p=5785> > 12 กันยายน 2558.

Public Health England. Physical Environment. 1 April 2013 <<http://www.wmpho.org.uk/topics/page.aspx?id=1538>> 10 October 2015.

McLaughlin, P. & Faulkner, J. "Flexible Spaces : What Students Expect from University Facilities," Journal of Facilities Management. 10(2): 2012, 140-149.